

РЕШЕНИЕ

№ 713

гр. София, 10.11.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ ГРАДСКИ СЪД, НО II ВЪЗЗ. СЪСТАВ, в публично заседание на втори ноември през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Иван Коев

Членове: Стефан Милев
Теодора Анг. Карабашева

при участието на секретаря Мариела П. Миланова
като разгледа докладваното от Теодора Анг. Карабашева Въззивно частно наказателно дело № 20221100602357 по описа за 2022 година

Производството е по реда на Глава XXI-ва от НПК.

Образувано е по частна жалба, подадена от повереника на частния тъжител С. – адв. И. Ю. – САК, срещу разпореждане № 5014 от 29.04.2022 г., постановено по н.ч.х.д. № 16367/2021 г. по описа на Софийски районен съд, НО, 99-ти състав, с което на основание чл. 250, ал. 1, т. 1 вр. чл. 24, ал. 5, т. 2 от НПК е прекратено наказателното производство по тъжбата на Н. Д. С. срещу П. В. Ч..

В жалбата се посочва, че обжалваното разпореждане е неправилно и незаконосъобразно, постановено при допуснати съществени нарушения на материалния и на процесуалния закон. Посочва се, че в производството по чл. 250 от НПК съдът не разполага с възможност да се произнася по основателността на тъжбата, тъй като това е въпрос, който следва да бъде обсъден в крайния съдебен акт. Твърди се, че разпоредбата на чл. 250, ал. 1, т. 1 от НПК не предоставя възможност на съда да прекрати наказателното производство на основание, че описаното в тъжбата не представлява престъпление. Иска се цялостната отмяна на обжалвания съдебен акт и връщане на делото за продължаване съдопроизводствените действия от друг състав на СРС.

В съдебно заседание повереникът на частния тъжител поддържа жалбата, моли да бъде отменено обжалваното с нея разпореждане и делото да бъде върнато за продължаване на съдопроизводствените действия, тъй като разпореждането е

постановено при съществено противоречие с процесуалните правила, доколкото в производството по чл. 250 съдия – докладчикът не разполага с възможността да преценява дали деянието, за което подсъдимият е привлечен към наказателна отговорност с тъжбата, представлява престъпление, както и какъв е неговият характер, защото това са въпроси по същество на делото и по тях съдът се произнася с крайния си акт.

Частният тъжител поддържа жалбата и моли да бъде уважена по изложените в тях съображения.

В предоставената му последна дума подсъдимият изразява, че няма какво да каже.

Съдът, след като провери изцяло правилността на обжалваното разпореждане, намира за установено следното от фактическа страна:

Първоинстанционното производство е образувано на 25.11.2021 г. по тъжба на частния тъжител Н. Д. С. срещу П. В. Ч..

В тъжбата е посочено, че Ч. е обидил и наклеветил тъжителя, като по НЧД № 202111015457/2021 г. по описа на СГС, НО, 17-ти с-в в становище с № 227/13.08.2021 г. на СЦЗ-ГДИН е написал, че частният тъжител е склонен към безразсъдно и рисково поведение навън, за да постига целите си в условията на изолация и е с лидерски нагласи, че за лишаването му от свобода не вижда да има проблеми, освен това че е в затвора, че С. омаловажава действията си, живее с чувство за всепозволеност и не се замисля за последиците, че е с адекватни умения за общуване, като цяло, с враждебни нагласи към съд, прокуратура, затвор, които обвинява за положението, в което се намира. Посочено е още, че за това тъжителят е разбрал на 20.09.2021 г.

С разпореждане от 07.12.2021 г. съдия-докладчикът е приел, че тъжбата не отговаря на изискванията на чл. 81, ал. 1 НПК. Указано е, че следва да се посочат пълни данни за извършителя, да се посочи дата и място на разгласяване на позорните обстоятелства, в какво качество са били изречени от извършителя, както и да посочи дали това се е случило по време на съдебното заседание.

С молба – уточнение от 21.12.2021 г., тъжителят е посочил, че се нуждае от издаване на удостоверение за нужните данни на извършителя и изтъква, че позорните обстоятелства са разгласени на 03.08.2021 г. в съдебната палата в гр. София с писмен документ на СЦЗ-ГДИН № 227/13.08.2021 г., изготвен от П. Ч.. Отправено е искане служебно да се изиска НЧД № 202111015457/2021 г. по описа на СГС, НО, 17-ти с-в и крайния съдебен акт по това дело, както и искане за отвод на съдия-докладчика по делото, поради произволното искане на единен граждански номер за подсъдимия от СРС и поради предубеденост на съдия-докладчика.

С разпореждане от 07.02.2022 г. съдия-докладчикът е приел, че тъжбата все още не отговаря на изискванията на чл. 81, ал. 1 от НПК и е констатирал, че не са отстранени

нередовностите според дадените указания. Искането за отвод на съдия-докладчика е оставено без уважение с мотиви, че не са налице визираните в закона предпоставки за това, като е уважено искането за издаване на съдебни удостоверения на тъжителя за снабдяване с единния граждански номер на П. Ч. и за снабдяване с писмен документ № 227/13.08.2021 г. на СЦЗ-ГДИН по НЧД № 202111015457/2021 г. по описа на СГС, НО, 17-ти с-в.

С молба-уточнение от 16.03.2022 г. повереникът на частния тъжител – адв. И. Ю. е посочено, че датата на деянието е 03.08.2021 г., както и че правилният номер на делото е НЧД № 3236/2021 г. по описа на СГС, НО, 17-ти с-в. Представено е заверено копие от доклад за лишения от свобода Н. Д. С., изготвен и подписан от П. Ч. на 03.08.2021 г. В молбата е отправено искане за отмяна на разпореждане от 07.02.2022 г. в частта, в която се иска предоставяне на информация за единния граждански номер на Ч., тъй като чл. 81 от НПК не предвижда да се посочва ЕГН на извършителя, а данни за лицето така, че то да може да бъде индивидуализирано от останалите членове на обществото.

С разпореждане от 29.04.2022 г., предмет на въззивния съдебен контрол, съдия-докладчикът от СРС,НО, 99-ти с-в, прекратил наказателното производство на основание чл. 250, ал. 1, т. 1 вр. ал. 24, ал. 5, т. 2 НПК, като е приел, че не е осъществено нито състава на престъплението „обида“, доколкото инкриминираните изрази обективно не са от естество да накърнят честта и доброто име на С., нито е осъществено състава на престъплението „клевета“, доколкото не се касае както за разгласяване на позорни обстоятелства за тъжителя, така и за приписване на престъпление от страна на представителя на ГД"Изпълнение на наказанията" спрямо личността на Н. С..

Въз основа на изложените факти за съдържанието на тъжбата и движението на делото, съдът намира следното от правна страна:

Въззивната жалба е неоснователна.

Процесуалната специфика на конкретния случай и изтъкнатите доводи от тъжителя и неговия повереник, изисква, на първо място, да се обсъди значението на настъпилата промяна в процесуалния закон с ЗИДНПК (ДВ бр. 63 от 04.08.2017 г., в сила от 05.11.2017 г.), с която се отменя правомощието на съдия – докладчикът по чл. 250, ал. 1, т. 2 НПК да прекрати наказателното производство, когато деянието, описано в обвинителния акт или в тъжбата, не съставлява престъпление.

От естеството и границите на предметния му обхват – съдържание на процесуалната власт и правни последици – е видно, че правомощието на съдия – докладчикът по чл. 250, ал. 1, т. 1 вр. чл. 24, ал. 5, т. 2 от НПК включва и преценката за това, което се преследва именно по този процесуален ред – по инициатива на пострадалия без участието на прокуратурата. Поради това отмяната на правомощието по чл. 250, ал. 1, т. 2 от НПК, което представляваше процесуална тавтология на част от първо възникналото правомощие по чл. 250, ал. 1, т. 1 вр. чл. 24, ал. 5, т. 2 от НПК, по

същество не представлява правна промяна.

Този въззивен съдебен състав достигна до този извод въз основа на историческо тълкуване за правомощията на съда да извършва преценка за редовността на тъжбата, както и въз основа на съдържателния му анализ, който дава отговор дали проверката за редовността на тъжбата по чл. 81, ал. 1 от НПК включва имплицитно и изискването съдът да установи дали в тъжбата, с която е сезиран, се твърди престъпление.

Съгласно чл. 24, ал. 5, т. 1 от НПК не се образува наказателно производство за престъпление, което се преследва по тъжба на пострадалия, а образуването се прекратява, когато липсва тъжба. Писмено изявление, наречено тъжба, което не отговаря на изискванията на чл. 81 от НПК да твърди престъпление, което се преследва по този процесуален ред, не представлява тъжба по смисъла на НПК. От 05.11.2017 г. първоначалната компетентност да проверява редовността на тъжбата е предоставена изключително на съдия – докладчикът, защото със ЗИДНПК (ДВ бр. 63 от 04.08.2017 г., в сила от 05.11.2017 г.) е отменено правомощието на председателя на съда по чл. 247, ал. 2 вр. ал. 1, т. 2 от НПК да отказва да образува производство по тъжба на пострадалия. Правомощието на председателя на съда да отказва да образувано дело от частен характер е въведено със ЗИД (ДВ бр. 28 от 1982 г.) на НПК, отм. (ДВ бр. 86 от 28.10.2005 г., в сила от 29.04.2006 г.) – чл. 240, ал. 2 вр. ал. 1, т. 1 от НПК, като неговата изключителна компетентност, т.е. към този период съдия – докладчикът не разполага с компетентност да извършва проверка за редовност на тъжбата, тъй като тази проверка е изнесена изцяло преди образуване на наказателното производство.

С приемането на настоящия НПК (Обн. ДВ бр. 86 от 28.10.2005 г., в сила от 29.04.2006 г.) правомощието на председателя на съда (вече по чл. 247, ал. 2 вр. ал. 1, т. 2 от НПК, но със същата редакция като тази по чл. 240, ал. 2 вр. ал. 1, т. 1 от НПК (отм.)) продължава да съществува като суверенна компетентност, а съдия – докладчикът има правомощието по чл. 250, ал. 1, т. 1 и т. 2 от НПК да прекратява наказателното производство единствено в случаите на чл. 24, ал. 1, т. 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9 и 10 от НПК, както и когато деянието, описано в обвинителния акт, не съставлява престъпление. Казано по друг начин – съдия – докладчикът не може да прекратява производството на основанията, посочени в чл. 24, ал. 4 (нова ал. 5), включително поради нередовност на тъжбата.

В сегашния прочит на разпоредбата на чл. 250, ал. 1, т. 1 и т. 2 от НПК (ДВ бр. 32 от 2010 г., в сила от 28.05.2010 г.) е въведено правомощие на съдия – докладчикът по чл. 250, ал. 1, т. 1 от НПК да прекратява образуването производство по тъжба на пострадалия и в случаите по чл. 24, ал. 4 от НПК (нова ал. 5) и когато деянието, описано в обвинителния акт или тъжбата, не съставлява престъпление – изрично записано в чл. 250, ал. 1, т. 2 от НПК.

При тази нормативна уредба, при действието на процесуалния закон до 05.11.2017 г., е въведен двоен първоначален филтър за редовност на тъжбата – и преди образуването на делото и след – в първия стадий на съдия-докладчикът. В наказателноправната доктрина и постоянната съдебна практика относно съдържанието на правомощието на председателя на съда да отказва да образува наказателни дела от частен характер никога не е имало спор, че извършваната от него проверка не е

произволна, а се изразява именно в оценка на редовността на тъжбата и съответствието □ с нормативните изисквания, които не са търпели изменения от въвеждането им – първоначално посочени в чл. 57, ал. 1 НПК (отм.), а в сега действащия НПК – в чл. 81, ал. 1 НПК. В този смисъл – например решение № 16 от 14.03.2001 г. на ВКС по д. № 697/2000 г., II н. о., решение № 472 от 16.10.2001 г. на ВКС по н. д. № 424/2001 г., II н. о.

За да сезира валидно съда, тъжбата съгласно чл. 81, ал. 1 НПК, освен че трябва да бъде писмена и да съдържа данни за подателя и за лицето, срещу което се подава, следва да описва обстоятелствата на престъплението. Съдебният орган, на когото е възложена проверката на редовността на тъжбата, не би могъл да установи дали изложените в тъжбата факти сочат на престъпление, ако не си изясни кое е конкретното престъпление. Без да направи такъв извод, съдът не би могъл да прецени и дали съобщеното в тъжбата престъпление е такова, което се разглежда именно по този процесуален ред, или изисква провеждане на досъдебно производство от прокуратурата и разследващите органи. Затова и когато е предвидено изрично правомощие на съдия-докладчикът да прекрати наказателното производство, в случай че тъжбата не отговаря на изискванията по чл. 81, ал. 1 НПК, това несъмнено означава, че съдия-докладчикът е длъжен да провери и дали се твърдят обстоятелства на престъпление. Членуването на думата "престъпление" е езиков аргумент, съществуващ наред с формално логическия, който изисква да бъде установено от компетентния орган кое е конкретното заявено престъпление.

С оглед на изтъкнатите съображения този въззивен съдебен състав намира, че обжалваното разпореждане не е постановено при допускане на твърдените процесуални нарушения. Контролираната инстанция законосъобразно е упражнила процесуалната си власт да прецени дали е сезирана с годно обвинение, което може да инициира наказателно преследване, което се преследва по тъжба на пострадалия.

Отделно от изтъкнатите съображения, спецификата на фактическия състав за повдигане на обвинение за престъпление, което се преследва по тъжба на пострадалия, както и възникването на фигурата на подсъдимия, допълнително категорично обуславят необходимостта да се извърши преценка твърди ли се в тъжбата престъпление и кое е то.

По дела, образувани по тъжба на пострадалия, процесуалното качество на подсъдимия възниква едва след като съдията-докладчик приеме тъжбата за редовна, удовлетворяваща изискванията на чл. 81, ал. 3 НПК, и в разпореждането, с което й даде ход, по чл. 252, ал. 4 НПК даде правна квалификация на фактите на твърдяното престъпление. Поради това, за разлика от делата, образувани въз основа на обвинителни актове, споразумения и предложения за освобождаване от наказателна отговорност от прокуратурата, по делата, образувани по тъжба на пострадалия,

съгласно чл. 254, ал. 4 НПК на подсъдимия се връчва освен процесуалния документ, по който е образувано делото (тъжбата) и препис от разпореждането на съдията докладчик за насрочване на делото. Това е така, тъй като обвинението е съвкупност от факти и право, поради което повдигането му по този вид дела е фактически състав, който приключва с разпореждането на съдията-докладчик, с което се дава ход на тъжбата и правна квалификация на престъплението, предмет на разглеждане.

Поради това и след като има процесуалното задължение да предаде на съд само обвинение в престъпление и то такова, което се преследва по тъжба на пострадалия, съдията-докладчик е овластен, в зависимост от резултатите от проверката на редовността на тъжбата в частта относно данните на престъплението, да □ даде ход или да прекрати наказателното производство по реда на чл. 250, ал. 1, т. 1 вр. чл. 24, ал. 5, т. 2 НПК. С други думи – и понастоящем, след отмяна на дублиращото се правомощие на съдия-докладчикът по чл. 250, ал. 1, т. 2 НПК по отношение на тъжбата, не е настъпила никаква съдържателна промяна в процесуалната му власт.

На следващо място въззивният съд изцяло споделя извода на първата инстанция, че в съдържанието на доклада на ГД "Изпълнения на наказанията" единствено се съобщава информация, представляваща оценка, мнение и становище за личността на тъжителя във връзка с пребиваването му в затвора в гр. София, като е направена преценка на органите към МП, че лицето е "с лидерски нагласи, с адекватни умения за общуване като цяло, но с враждебни нагласи към съд, прокуратура, затвор, които обвинява за положението, в което се намира". Направената констатация е с оглед осъществяваната дейност на П. Ч. спрямо тъжителя С. в качеството му именно на служител към ГД "Изпълнение на наказанията".

За пълнота следва да се посочи още, че видно от съдържанието на тъжбата, тъжителят не твърди, че лицето срещу което е насочена тя, съзнателно и целенасочено да е разгласил позорни обстоятелства за него. Не се твърди и това лице и тъжителя да са имали каквито и да било лични отношения и да са се познавали изобщо. В този смисъл няма твърдения за умисъл, какъвто по начало се изисква за съставомерността на клеветата. Излагането на твърдения за факти, установяващи умисъл, както и тяхната липса в тъжбата е правно значимо, защото се твърди по същество, че престъплението е извършено във връзка със служебни правомощия на държавен служител. При това и евентуална неверност на фактическите констатации, в зависимост от субективното отношение на съответния държавен служител към неистинността, би могло да бъде дисциплинарно нарушение или в случай на цел за облагодетелстване или за причиняване на другиму вреда, от което са могли да настъпят немаловажни вредни последици – и престъпление по служба. Последното обаче се преследва по общия ред, а не с тъжба на пострадалия.

По тези съображения и на основание чл. 338 вр. чл. 334, т. 6 от НПК, Софийски градски съд, II-ри въззивен състав,

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА разпореждане от 29.04.2022 г., постановено по НЧХД № 16367/2021 г. по описа на СРС, НО, 99-ти състав.

Решението е окончателно.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____